▪ aprilie 2012

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

GUVERNUL ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU STUDIEREA PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Crîngaci Țiplic, Maria: *„Oaspeții germani" în sudul Transilvaniei. Istorie, arheologie și arhitectură (secolele XII–XIII)*. București: Editura Academiei Române, 2011. 396 p. + 5 hărți + 55 planșe

Abstract. Problematica colonizării sașilor în sudul Transilvaniei și a istoriei lor timpurii a făcut subiectul a numeroase cercetări încă din epoca umanistă, în special asupra așa-numitei „patrie de origine" a coloniștilor germani, dar problemele legate de contextul politic al inițierii de populare a sudului Transilvaniei de către regalitatea arpadiană, de efectul colonizării germane asupra mediului înconjurător, de dimensiunile și cronologia colonizării, de acțiunile politice și militare, și de universul cotidian al sașilor creat în noua lor „patrie" rămân insuficient clarificate printre altele din cauza surselor istorice sărace în informații și a lipsei investigațiilor arheologice în așezările timpurii săsești. Demersul istoriografic pe care îl propune lucrarea își are punctul de plecare în necesitatea în primul rând de a reuni diferitele aspecte politice cu realitatea materială arhitectonico-arheologică privitoare la istoria și cultura timpurie a sașilor din sudul Transilvaniei, ceea ce a dus la constituirea unei sinteze a stadiului ultimelor cercetări. În al doilea rând, autoarea a încercat să integreze diversele informații existente (documente, mărturii arhitecturale și descoperiri arheologice) despre sașii din secolele XII–XIII în contextul politic al autorității regatului arpadian.

Nagy, Julianna și Imola Ozsváth (ed.): *Miért nem lehettem költő? Egy mezőségi parasztasszony narratívumai.* [De ce nu m-am făcut poet? Narativele unei țărănci din Câmpia Transilvaniei]. Cluj-Napoca: Erdélyi Múzeum-Egyesület, Emberek és kontextusok [Oameni și contexte] nr. 7, 2012. 559 p. +36 fotografii +CD.

Abstract. Seria de volume *Emberek és kontextusok* [Oameni și contexte] este o colecție a școlii doctorale de etnologie conduse de Vilmos Keszeg la UBB, Cluj-Napoca. Ea propune identificarea, publicarea și analiza unor tipuri de surse inedite, care oferă o perspectivă nouă pentru cunoașterea societății și a culturii din secolul XX. În volumele apărute au fost publicate memoriale, povestiri de viață ale diferitelor categorii sociale, povestiri ale vieții cotidiene, opere ale unor scriitori și istoriografi amatori. Fiecare dintre aceste volume reușește să surprindă imaginea și funcționarea unor societăți și culturi locale.

Autoarea acestui volum, Julianna Nagy, s-a născut în data de 8 mai 1943 în Câmpia Transilvaniei, la Fântânița (Mezőköbölkút). Școala a urmat-o în satul natal, unde, de altfel, a trăit toată viața. Deși a dovedit dragoste și aptitudini pentru învățătură, a absolvit doar șapte clase din cauza unui climat familal și social nefavorabil continuării studiilor.

Modelul ei a fost bunicul, marginalizat în cercul familiei, un fost muzician care începuse să scrie istoria așezării și care a încurajat-o să nu se mulțumească niciodată cu situația ei, ci să se instruiască, să iubească frumosul, să creeze ceva trainic. Urmând sfatul bunicului, Julianna Nagy a creat prin propriile puteri o operă bogată care în domeniul literaturii conține poezii pentru școlari, texte pentru diferite ocazii (felicitări, cuvântări funebre), autobiografie, consemnări ale evenimentelor legate de viața locului natal și a așezărilor din jur. Povestirile sale le-a scris bazându-se pe relatările bătrânilor, texte citite în arhiva bisericii, culegeri efectuate la fața locului, precum și întâmplări auzite în timpul călătoriilor și al spitalizărilor.

Manuscrisele erau destinate publicării, cu scopul de a educa, de a da exemplu și de a îndruma. Însă, până în anul 2010 a publicat doar două poezii, într-o antologie a poeților populari redactată de Vilmos Keszeg (*Kicsiny dalaim. Népi költők antológiája* [Cântecele mele mărunte. Antologia poeților populari], Odorheiu Secuiesc: Editura Erdélyi Gondolat, 1999).

▪ reviste, articole

Pro Minoritate, nr. 1 (primăvară)/2012

Abstract. Numărul curent al revistei este dedicat aspectelor minoritare ale politicilor educaționale. Articolele sunt grupate în cinci blocuri tematice: politicile educaționale ale Ungariei în secolul XIX şi prima jumătate a secolului XX (Anna Rehó, Zsolt Vesztróczy, Bernadette Baumgartner), precum şi educația minoritară curentă (Anna Farkas, Lídia Balogh), legislația şi practicile educației minoritare din Italia (Sergiu Constantin), educația universitară maghiară din bazinul Carpatic (Ucraina şi România, prima fiind elaborată de către Ildikó Orosz), respectiv educația în limba maghiară din România. În capitolul educație universitară apare analiza discursului public asupra„universității maghiare"din România din anii '90 (Tivadar Magyari), precum şi două studii care conțin caracterizarea situației actuale, identificarea problemelor şi a posibilităților cu un focus pe Universitatea Sapientia (Márton Tonk) şi Universitatea Creştină Partium (Szabolcs János-Szatmári– Gizella Horváth–István Tolnay). Blocul tematic despre educația în limba maghiară din România însumează trei articole cu subiecte diverse, precum: evoluția politicilor educaționale antiminoritare între anii 1960–1980, Ținutul Secuiesc (Csanád Demeter), analiza noii legi a educației din perspectiva descentralizării, asigurarea calității şi protecția minorităților (Valér Veres) şi analiza dezbaterilor cu referință la denumirea (Gy. Bernády sau A. Păunescu) unei şcoli din Târgu-Mureş (Emese Emőke Batizán).

Articolele (cu abstract în limba engleză) în format electronic vor fi accesibile curând pe pagina web a revistei *Pro Minoritate*: http://www.prominoritate.hu/.

Sfera Politicii, nr. 168 (martie–aprilie)/2012

Abstract. Sub titlul *Discriminări,* numărul curent al revistei *Sfera Politicii* întruneşte o serie de studii care abordează fenomenul discriminării din perspective varii. Astfel, paleta se întinde de la studii teoretice şi normative aparținând domeniului sociopsihologiei (Sonia Catrina) şi filozofiei politice (Dan Pavel, Francisc Adrian Helstern, Ileana Dascălu) la lucrări care conțin şi analize empirice. În al doilea domeniu amintim analizele istorice în legătură cu originile politicilor antisemite şi originile rasismului românesc (Mihai Chioveanu, Sabin Drăgulin), analiza sociologică a segregării etnice urbane exemplificată prin cazul unei comunități de romi din Cluj-Napoca (Viorel Mionel), precum şi analiza impactului deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului asupra politicilor de nondiscriminare din România (Raluca Radescu), rolul mass-mediei în promovarea politicii de combatere a discriminării (Ana-Maria Popovici) şi practicile discursive ale Bisericii Ortodoxe Române în crearea imaginii de sine şi ale conceptelor de „libertate religioasă"şi „pluralism religios"(Raluca Dima).

Continuând tematica istoriei evreilor sub regimul Antonescu, rubrica *Arhive* conține o serie de documente emise de către autoritățile române în legătură cu emigrarea evreilor în perioada 1940–1944. Documentele sunt precedate de un text introductiv întocmit de către Alexandru Florian.

Articolele sunt accesibile în format electronic pe pagina web a revistei *Sfera Politicii*: http://sferapoliticii.ro/.

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD): Raport de cercetare *Percepții şi atitudini privind discriminarea în România*, 2012

Abstract. Sondajul a fost realizat de către TNS CSOP România în perioada decembrie 2011 – ianuarie 2012, pe un eşantion de 1400 de respondenți, în mediul urban şi rural, eroarea de eşantionare fiind de +/- 2,6%, la un nivel de încredere de 95%. Cercetarea surprinde atitudinile şi opiniile cetățenilor cu privire la cele mai importante aspecte legate de fenomenul discriminării. Mai precis, întrebările au fost formulate să reflecte: evaluarea gradului de cunoaştere a fenomenului de discriminare (noțiuni, legislație, efecte), aprecierea impactului aderării la UE asupra percepțiilor şi atitudinilor față de fenomenul de discriminare, identificarea opiniilor populației despre persoanele având caracteristici sociale şi biologice diferite (grupuri vulnerabile), respectiv notorietatea instituției specializate în combaterea discriminării (CNCD) din punctul de vedere al activităților de prevenire şi/sau sancționare.

Pentru a vizualiza principalele concluzii ale sondajului, precum şi rezultatele pe fiecare întrebare în parte, accesați pagina web CNCD: http://www.cncd.org.ro/files/file/Raport%20de%20cercetare%20CNCD_Discriminare.pdf.

▪ simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshopuri

Vizita de experiență şi bune practici din cadrul proiectului *EU Inclusive, transfer de experiențe şi bune practici privind integrarea pe piața muncii a romilor între Romania, Bulgaria, Italia şi Spania*, Bucureşti, 18–20 aprilie 2012

Descriere. Obiectivul proiectului *EU Inclusive* (septembrie 2010 – septembrie 2012, POSDRU/98/6.4/S/63841) este dezvoltarea practicilor de cooperare în domeniul incluziunii romilor prin transferul transnațional de date şi experiențe locale, pentru promovarea incluziunii acestui grup vulnerabil pe piața europeană a muncii şi creşterea capacității organizațiilor care se ocupă de integrarea romilor în cele pantru țări. La vizita din Bucureşti au participat peste 70 de experți pe problematica romă, sociologi, facilitatori comunitari şi membri ai echipei de implementare a proiectului din cadrul Fundației Soros România (FSR), Institutului pentru o Societate Deschisă (Sofia), Fundației Casa della Carita (Italia) şi Fundacion Secretariado Gitano (Spania).

În cadrul evenimentului au fost realizate vizite de studiu în comunități, prezentări ale proiectelor FSR pe problema romă şi a fost derulat un workshop de design participativ alături de grupul de arhitectură socială Arhipera. În vederea prezentării proiectelor de *housing* derulate de FSR pentru comunitățile de romi, au fost vizitate comunitățile din Dor Mărunt şi Săruleşti (județul Călăraşi). A fost efectuată o vizită şi la Bălțeşti (județul Prahova) în vederea informării cu privire la proiectului de *housing* derulat de FSR în parteneriat cu Habitat pentru Umanitate. Proiectele pentru locuințele din Săruleşti şi Dor Mărunt au fost realizate de către grupul de arhitectură şi design participativ Arhipera. Pentru o mai bună înțelegere a conceptului de „arhitectură socială" a fost organizat un workshop, în urma căruia participanții la eveniment au fost familiarizați cu arhitectura socială adaptată specificului cultural şi nevoilor familiilor beneficiare. Ultima parte a evenimentului a fost dedicată contextului social şi legislativ privitor la minoritatea romă din România. În acest sens au fost organizate două paneluri de discuții pe marginea cadrului instituțional pentru sprijinirea romilor şi a mediului ONG pentru romi.

Pentru mai multe informații în legătură cu acest proiect, vizitați pagina web a proiectului *EU Inclusive*: http://www.eu-inclusive.eu/ro şi pagina web FSR: http://soros.ro/ro/program_articol.php?articol=369.

Festivalul Filmului Evreiesc Bucureşti (Bucharest Jewish Film Festival – BJFF), ediția a II-a, Bucureşti, 27 aprilie – 3 mai 2012

Descriere. *Festivalul Filmului Evreiesc* de la Bucureşti îşi propune, în cadrul mai larg al promovării recuperării şi valorificării moştenirii culturale a minorităților din România şi al dialogului intercultural şi interetnic, informarea publicului românesc cu privire la tradițiile şi arta evreiască, bogata moştenire evreiască din România. În acelaşi timp festivalul îşi propune şi educarea publicului, în special a tinerilor, în sensul toleranței interetnice şi religioase. Programul evenimentului a inclus atât filme artistice şi documentare ce abordează o gamă foarte largă de subiecte ale lumii evreieşti cât şi workshop-uri şi dezbateri pe tema iudaică, respectiv vernisaje şi concerte ce au oferit spectatorilor o dublă viziune asupra acestui univers aparte: imaginea evreilor despre ei înşişi şi imaginea evreilor prin ochii altor culturi.

Mai multe informații în legătură cu acest eveniment le puteți găsi pe pagina web a BJFF: http://www.bjff.ro.

▪ anunțuri

Conferința *Redefining the Nation. Ethnicity and Nationhood in Communist and Post-Communist Societies* [Redefinirea națiunii: etnicitate şi naționalitate în societățile comuniste şi postcomuniste], Bucureşti, 18–19 mai 2012

Descriere. Conferința este organizată de către Departamentul de Ştiințe Politice al Universității Bucureşti în colaborare cu Université Paris 1 – Panthéon Sorbonne, Université Libre de Bruxelles (CEVIPOL) şi Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului şi Memoria Exilului Românesc (IICCMER). Conferința se adresează atât studenților din ultimii ani de studii cât şi celor aflați în alte stadii ale studiilor (master/doctorat), din diferite domenii ale ştiințelor sociale şi umaniste: ştiințe politice, antropologie, sociologie, istorie, ştiințe economice etc. Scopul conferinței este acela de a analiza natura schimbătoare a naționalismului în societățile comuniste şi postcomuniste.

Pentru programul final accesați site-ul conferinței: http://fspubconference2012.wordpress.com/participants/.

▪ despre buletinul informativ *Noutăți*

Lucrările ştiințifice recent apărute şi evenimentele de importanță majoră în domeniul cercetării minorităților naționale din România incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea lui sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro. Cei care nu doresc să primească acest buletin informativ sunt invitați să ne contacteze în acest sens.

Informații detaliate în legătură cu proiectul *Noutăți în cerecetarea minorităților naționale din România* şi numerele anterioare ale buletinului informativ se găsesc pe pagina de internet ISPMN [http://ispmn.gov.ro/].